

Figyelmessy és Rózsa Sándor
1.

"Szabadság"

6. oldal

Dec. 18, 1969

Találkozás

Lapunk most folyó regénye Móricz Zsigmondnak, a nagy magyar írónak egyik kisebb jelentőségű írása, Rózsa Sándornak, a híres rablóvezérnek életével foglalkozik, természetesen regényes, tehát: költött alapon. Rózsa Sándor ugyilátszik, örök témája marad a magyar népi hagyományoknak és nem kétséges, hogy azoknak, akik vele foglalkoznak, még sokáig alkalmuk lesz feltárni a híres betyár életének egyes mozzanatait.

Vasváry Ödön

Most annak a valószínűleg egyetlen amerikai magyarnak emlékéit idézem fel, aki találkozott és beszélt Rózsa Sándorral. Ez az amerikai magyar Figyelmessy Fülöp volt Kossuth és Lincoln ezredese, az 1851-es magyar összeesküvés egyik fontos résztvevője, aki abban az esztendőben, titkos magyarországi útja alkalmával került szemtől szembe a híres betyárvezérrel.

Ez volt az a híres, sajnos sikertelen összeesküvés, amelynek élén Makk József ezredes, a komáromi tüzérség volt parancsnoka állott, aki erre a veszedelmes vállalkozásra magától az akkor török internáltságban levő Kossuthtól kapott megbízatást. Figyelmessy mellett Rózsafi Mátvás volt a vezetőség harmadik tagja, aki később szintén Lincoln katonája, sőt: lapunk, a "Szabadság"

Írta: VASVÁRY ÖDÖN

Rózsa Sándorral

2

egyik alapítója lett. A Washington melletti Arlington nemzeti temetőben nyugszik.

Az összeesküvés aktív szakasza 1851 tavaszán kezdődött, amikor Makk Rózsafit Erdélybe, Figyelmessyt pedig Pestre küldte. Mindkettő odaért. Figyelmessynek sikerült rejtve maradni Pesten, sőt még a Kossuth család tagjaival is össze tudott jönni. Pesten ismerkedett meg Jubál Károly tanárral is, a Kossuth gyermekek nevelőjével, aki az akkor már özvegyasszony Meszlényiné Kossuth Zsuzsánna titkos vőlegény volt. (Jubál is bekapcsolódott az összeesküvésbe, de elfogták és felakasztották.)

Jubál hívta fel Figyelmessy figyelmét arra, hogy ha az alföldön jár, valószínűleg betyárbandákkal is fog találkozni, amelyek jórésben Rózsa Sándor vezetése alatt állnak. De ne féljen tőlük, mert ha egy titkos jelszavát mond nekik, a hazafias érzelmű betyárokkal nem gyülik meg a baja. A jelszó ez volt: Ne bántsát a magyart! Figyelmessy jó hasznát is látta ennek a tanácsnak.

Feleségét egy időre Pesten hagyva, egyedül indult Cegléd felé, sógorának Tangelnek utlevelével. Cegléden a hazafias érzéséről híres plébánost, Bobory Károlyt kereste fel, akit később szintén elfogtak az összeesküvésben való részesség vádjára alapján, amit hosszabb börtönnel uszott meg. A plébános szívesen fogadta az utast és intézkedett, hogy a szemben levő vendégfogadónál egy helyet tartsanak fel a reggel indulandó kocsin Figyel-

31
✓
messy számára is. A kocsi végcélja Szeged városa volt. Két utasa, szegedi zsidó kereskedők, nagyon megörült, amikor a hatalmas termetű Figyelmessy reggel beállított hozzájuk, mint leendő utitárs. Az ilyen kocsikázás abban az időben éppen a betyárok garázdálkodása miatt nem volt veszélytelen vállalkozás. Figyelmessy impozáns megjelenése azt is sejtette, hogy hatalmas erővel rendelkezik, ami biztonság érzését ébresztette fel az utasokban.

Még sötét volt, amikor elindultak, de alig egy órai kocsikázás után hirtelen fáklyák fénye vette őket körül, egy csomó nekik szegzett puskával és pisztollyal. Figyelmessy a legközelebb álló betyár fülébe sugta a jelszót, mire az társaihoz fordulva, mondott valamit. Kiszállva a kocsiból, Figyelmessy szóba elegyedett az egyik betyárral.

— A Rózsa Sándor bandája vagytok? Az. Hát Sándor hol van? Itt van nem messzire. Hívjátok elő, beszédem van vele. Sándor előkerült. Meglehetős kis termetű, de acélosan erős embernek látszott, aki levett kalappal állt Figyelmessy előtt. Tisztelettudóan megkérdezte: Kicsoda az ur?

— Figyelmessy kapitány vagyok.

Rózsa első kérdése az volt, hogy van a kormányzó ur, vagyis Kossuth és hogy a nemzet várhatja e a visszatérését? Efelől megnyugtatta Figyelmessy, hogy visszatér, mihelyt csak lehet. Rózsa felajánlotta, hogyha a határon át akar menni, abban az ő emberei segítségére lehetnek, de ezt nem kérte, csak annyit, hogy az uton sem őt, sem utitársait ne háborgassák.

— Az emberek közül az egyik a szegedi Kohn kereskedő — mondta Rózsa, aki nyilvánvalóan nem véletlenül állta útját éppen ennek a kocsinak. Jó magyar ember ez?

— En nem ismerem egyiket sem, de mivel látták, hogy veletek beszéltem, később esetleg bajt csinálhatnak nekem.

— Sebaj, mondta Rózsa, adhatok kapitány urnak egy jó lovat Szegedig, vagy tovább is.

— Csak az a baj, hogy mások is bajba kerülhetnek miattam. Itt van Bobory tisztelendő ur, aki szállást adott, ő sem vinné el szárazon.

Rózsanak nem nagyon tetszett a helyzet, bizonyosan nem szívesen szalasztotta el a két utastól

Figyelmessy és Rozsa Sándor

4

várt zsákmányt, de aztán mégis kiadta a parancsot: Hadd menjenek. Nagyon köszönöm, Sándor. Isten áldja- voltak Figyelmessy bucsuszavai.

A két utas alig akarta elhinni, hogy a kalandot ilyen olcsón uszták meg. Az egyik szorgalmasan tudakolta is megmentőjük nevét.

— Ezt nem mondhatom meg, csak annyit, hogy nem tartozom a bandába. Bujdosó honvédiszt vagyok, és amint tudják, ezek a betyárok mindig velünk tartottak. Ez valóban úgy volt. A szabadságharcban tettek némi szolgálatot, de újra elvadultak, úgy hogy fel kellett oszlatni őket. Hazafias érzésük azonban, valami halvány formában, megmaradt bennök.

A szegedi Kohn azt is megmondta, hogy Figyelmessy hatvan ezer pengő forintját mentette meg, ami velé volt. Hálálkodva váltak el, amikor Szegedre értek.

Igy mondja el a kalandot maga Figyelmessy angolul írt, de magyarra lefordított emlékiratában.